

ሓተታ፤

ማሕበራዊ ክብርታትና — ክብረትና ሓበንና

እዚ ዝሓለፈ ሰለስተ ዓመታት፡ ንደቂ-ሰብ፡ ንኹሉ ሕብረተሰባት፡ ንኹለን ሃገራት — ፈታኒ'ዩ ኔሩ። ለበዳ ኮሮና ቫይረስ፡ ነተን “ማዕቢልና ኢና፡ ሕክምናዊ ዓቕሚናን ኣገልግሎታትን ቢቃ ዘበለ'ዩ” ኢለን ዝጀሃራ ዝነበራ ሃገራት፡ ዕርቃነን ኣውጺእዎ። ዜጋታተን ቡቲ ለበዳ ብኣእላፍ ክልከፉን ክቕዘፉን ምስ ጀመሩ፡ ኣብ ክንዲ ዝተሓላለያን ዝተሓጋገዛን፡ ሓድሕደን ክካሰሳን ክባላዓን ተራእዮን። ‘ሰብ ናብ ሰቡ፡ ዝብኢ ናብ ገረቡ’ ከይኑ።

እዚ ተርእዮ'ዚ፡ ሳዕቤናት ክለማዊ ለውጢ — ከም ወሰኽ መጠን-ሙቕት፡ ብርታዕ ህቡብላ ማይን ዕልቕልቕ ወሓይዝን — ኣብ ዝቕልቀለሉ ግዜ'ውን ይድገም ኣሎ። ንዓቕሚ ሃገራትን ሕብረተሰባትን፡ ከምኡ'ውን ንማሕበራዊ ስኒት ህዝብታተን፡ ክሳብ ናይ መወዳእታ ደረጃ ይመጦ ኣሎ።

ኩናት ዩክሬን ድማ — ገና መንፈቕ ከይሓለፎ — ሃገራት፡ ኣውራ ሃገራት ምዕራብ፡ ጉልባብን ዝቕልዓሉ፡ ምስሉይነተን ብዛዕባ ሰብኣዊ መሰል፤ ናጽነት ፕረስን ስነ-ጥበብን፤ ናጽነት ስፖርት ካብ ፖለቲካ፤ ሰላምን ሰላማዊ ፍታሕን፤ ኣጉል ፍልፍስንኤን ኣብ “ብጹእነት ብሕታዊ ዋንነት” ከይተረፈ ዝተቐንጠጠሉ፡ ናብ ተራ ዘመትቲ ብሕታውን መንግስታውን ንብረት ካልኣት ዝተቐየራሉ፡ መሰረታዊ ሃላኽቲ ዝተሳእነሉ፡ ዋጋታት ሰማይ ብምዕራጉ ዜጋታተን ስድራቤቶም ንክዕንግሉ ዝተሸገሩሉ፤ ስርቕን ገበንን ዝበዝሓሉ፡ ኣድማታት ሰራሕተኛታትን ተቓውሞ ዜጋታትን ዝዓበዩሉ፤ ናይ ምሕማስ ተርእዮ ከይኑ ኣሎ።

ብመንጽር'ዚ ተርእዮታት'ዚ፡ ተመሊስና ኩነታትና ምስ እንዕዘብ፡ ኣብ ርእሲ ልቦና፡ ልቦና ዝውሰኽ ትምህርቲ ዝቕሰሞ እዩ። ህዝቢ ኤርትራ ኣብዚ ዝሓለፈ ልዕሊ 20 ዓመታት፡ ኣብ ትሕቲ ተሪርን ዘየቋርጽን ተጸብኦን ውዲታትን ኣዝዩ ጽንኩር ግዜን መሪር ሽግራትን እዩ ኣሕሊፉዎ። ኣብ ርእሲ ኩናትን ከቢድ ሳዕቤናቱን፡ ዝተፈላለዩ እውጅን ዘይእውጅን እገዳታት፡ ሃገርን ሰባን ኣባዲንካ ዛዕባታትካ ንምዕዋት ዝተሃቀነ ቁጠባዊን ጸጥታዊን ሽርሒታት ወዘተ.፡ መቐጻጸሪ የብሉን። ሳዕቤናት ኮቪድን ካልእ ዓለማዊ ክስተትን ድማ ኣብ ርእሲ ኣላታ ተወሰኹታ።

ንኸምዚ ዓይነት እምብዛ በዓሂን መሪርን ኩነታት ህዝብና ብኸመይ ሰጊሩዎ ምስትንታን ዘለካ ጸጋታት ከተገናዝብ ኣጋዚ እዩ። መልሲ ናይዚ ሕቶ'ዚ ብቐንዱ ኣብ ማሕበራዊ ክብርታት ሕብረተሰብና እዩ ዝርከብ።

ኣብ እዋን ኮቪድ ንኣብነት፡ መንግስቲ ኤርትራ ከም ኩሎም መንግስታት፡ ተሪር ስጉምቲ'ዩ ወሲዱ። እቲ ስጉምቲ ኣብ ዕለታዊ ህይወትን መነባብርን ዜጋታት፡ ከምኡ'ውን ኣብ ኣፈሻዊ ሃገራዊ ንጥፈታት ተጽዕኖኡ ቀሊል ኣይነበረን። እንተኾነ ህዝቢ ነዚ ዘይንቡር ክስተት'ዚ ንምስጋር፡ ጸኒሕ ባህሉን ክብርታቱን መሰረት ብምግባር፡ ዕለታዊ ድራሩ ዝምእርረሉ ሽቕለትን ቁጠባዊ ንጥፈትን ብምቁራጽ፡ ብጽንዓትን ምጽማምን በዲሁ። መምርሒታት ኣብ ምትግባር ልዑል ንቕሓቱን ውዳበኡን ዳግም ኣመስኪሩ። “ምስ ሰብካ መዓት ዳርጋ ግዓት” ፍሉጥ ምስላ ኤርትራውያን እዩ። ክንዲ ዝኾነ፡ ንኣድሕዱ ብምትሕልላይን ብምድግጋፍን፡ ንጽጉማት ብምርዳእ ዘርኣዮ ጭውነት መግለጺ ኣይርከቦን። ኣብ ውሽጢን ወጻኢን ዝርከቡ ዜጋታት፡ ዜግነታዊ ኣላፍነቶም ብምግንዛብ፡ ማዕከን ምክልኻል ኮቪድ ንምስላን፡ ብወለንታኦም፡ ብዙሕ ገንዘባዊን ንጥታዊን ደገፍ ኣበርኪቶም።

እዚ ናይ ኮቪድ እዋን ከም ኣብነት ኣቕራብናዮ እምበር፡ ህዝቢ ኤርትራ፡ ንልዕሊ 80 ዓመታት፡ ኣዝዩ ጽንኩር ፓለቲካዊን ቁጠባዊን ጸጥታዊን ኩነታት ተጸዊሩ ዝሰገረ ህዝቢ እዩ። ኣብዚ ዝተጠቐሰ መሪር እዋን፡ ውሱን ዝዓቕሙ ህዝቢ ኤርትራ ናብ ዘይጽዓድ ኣይሊ ተቐይሩ፡ በይኑ ንርእሰ ሓያላን ሰዒሩ፡ ከቢድ ውዲታት ሰጊሩ ህላወኡን ቀጻልነቱን ከም ህዝቢን ሃገርን ከረጋግጽ ዘብቐዎ ብርቱዕ ዕጥቂ፡ ብሉጽ ማሕበራዊ ክብርታቱ እዩ።

ቀዳመይቲ ቤት ትምህርቲ ናይዚ ብሉጽ ማሕበራዊ ክብርታት፡ ኤርትራዊት ስድራቤት እያ። ኤርትራውያን ቆልዑ፡ ካብ ህጻንነቶም ጀሚሮም፡ ንወለዶምን ኣሕዋቶምን ካልኣት ዓበይቲን ከኹብሩ፡ ምስ ጎረባብቶምን

መቼርቦምን ብፍቕሪን ሓድሕዳዊ ሓልዮትን ክነባበሩ፡ ፈተውቲ ህዝቦምን ዓዶምን ክኾኑ፡ ምስ ጽጉማት ወገናቶም ክደናገጹን ክደጋገፉን ከምዝግባእ እናተማህሩ፡ ብጥዑይ ስነምግባር ተኹስኩሶም እዮም ዝግብዩ። ገና ብንእሰነቶም ከኣ፡ ኣብ ኩሉ ማሕበራዊ ኣጋጣሚታት ካብኣም ዝሕተት ይፍጽሙን ሓላፍነት ይስከሙን። ንዝኾነ ጉዳይ ተሓጋጊዚም የጸብቑ፡ ብወፈራ፡ ሓባራዊ ዕማማት ይግሙን ጽጉማት ይሕግዙን። ኮታ ማዕረ ውልቃዊ ህይወቶም፡ ብሃለዎትን ድሕነትን ወገኖም ይግደሱን ይተሓጋገዙን።

በይነይ ይጥዓመኒ ዝብል ኣተሓሳስብ ዝፍንፍን፡ ሓድሕድ እናተላዘበ፡ ሓባራዊ ፍታሕ ዘናዲ እኩብ ባህሊ ተጻዋርነትን ምትሕልላይን፡ እቲ ቀንዲ መጣምር ሕብረተሰብን መሰረት ዓወትን እዩ። ፖሊሲታት መንግስቲ ኤርትራ እውን ብቐንዱ ነዞም ክብርታት እዚኣቶም መሰረት ዝገበረ እዩ። ምክንያቱ ሕብረተሰብ፡ ከምዚ ዓይነት ክብርታት እንተዘይብሉ፡ ጥምረቱ ልሕሉሕ እዩ ዝኾነውን። ከምዚ ክበሃል እንከሎ፡ ከም ህዝቢ ካብ ካልኣት ህዝቢታት ፍሉይትን ብሉጻትን ኢና ንምባል ኣይኮነን። ኩሎም ሕብረተሰባት፡ ዋሕስ ጥምረቶም ዝኾነ ነናቶም ብሉጽ ክብርታት ነይሩዎም ኣለዎምን። የግዳስ፡ ብፍላይ ኣብ ገለ ሃገራት፡ ማሕበራዊ ክብርታት፡ ንረብሓ ገበትቲ ሓይልታት ስለዘየገልግል ደይ መደይ ኢልካ ከምዝግኑን ብውልቃውነት ከምዝትካእንዮ ተገይሩ። ውልቃውነት እምበኣር፡ ምዕባለ ኣምሲልካ፡ ዝተኹስኩሶ ድሕረት እዩ። መርኣያ ንቕሓትን ምዕባለን ዘይኮነ ድማ፡ መርኣያ ክቱር ስስዐን ትሑት ንቕሓትን፡ እዩ። ከምዚ እንዕዘቦ ዘለና፡ ኣብዚ ዘለናዮ ዘመን፡ ኣብ ብዙሓት ሕብረተሰባት ማሕበራዊ ክብርታት ፍጹም ሃሲሱ እዩ ክበሃል ይከኣል። እቲ ኣቐዲሙ ዝተጠቐሰ ዓለማዊ ተርእዮታትን ዘኸተሎ ነውጺን ሃጻፍጻፍን ነዚ እዩ ዝምስክር።

በዚ መንጽር ክርኣ እንከሎ፡ ህዝብና ክሳብ ክንደይ ጸዋርን ኣስፊሑ ዘገናዝብን ምጻኑ ምርዳእ ኣየጸግምን። ብርግጽ ድማ፡ ኤርትራውያን ማሕበራዊ ክብርታትና ሳላ ዝግብና፡ ወነንቲ ብዙሓት ክረኽብዎ ዘይክእሉ ዓቢይ ጸጋ ኢና። ክንዲ ዝኾነ፡ እዞም ንሓባራዊ ህይወትና ዘመቕሩን ዝሰርዑን፡ ጽንኩር ኩነታት ብምትሕልላይን ሓድሕድ ምትሕብባርን ንምስጋር ዘኸእሉ፡ ብሉጻት ማሕበራዊ ክብርታት፡ ከም ብሌን ዓይንና ክንሕብሕቦም፡ ምስ ግዜን ኩነታትን ከምዝስጉሙ ብምግባር ክንዕቅቦምን ከነማዕብሎምን የድሊ። ሕጂ እውን ከም ትማሊ ዋሕስ ህላወናን ምዕባለናን፡ ምንጪ ክብረትናን ሓበናን፡ ማሕበራዊ ክብርታትና እዩ።

ቀዳም: 23 ጳጉሥ 2022